

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio II. De ineffabili sacrificio altaris in particulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Tertia
conclu.

līm obligabat suos subditos sicut nos no-
stra. Tertia cōclusio. Nihilominus solō na-
turali iure viuentes, quocunq; seculo fue-
runt futuriq; sunt, eodem semper astricti
sunt iure ad aliquod exhibendum sacri-
ficiū, quo secundum legitimam cogniti-
onem quā de vna primā causa habere te-
nentur, profiteantur se illi esse subiectos,
honoresq; diuinos debere: per cuius quidē
sacrificij potestatiōē in lege naturā ablu-
etur eis originalis macula. Conclusio est
manifesta: quoniam eo ipso quo quis no-
uerit vnum primum rerum parentem, in-
telligere debet illi esse subiectū, atq; ad eō,
non solūm mente, verum & corpore obli-
gari cum colere. Eo potissimum quod nun-
quam manū genus remedio destituit
ablendē originalis culpā: nisi mentis ca-
citas aliquibus mortalibus impedimento
fuerit ne illud deprehenderent. Quarta cō-
clusio, Sacrificia quæ ab intrinseco sic dicū-
tur, hoc est cuncta virtutum opera vniuer-
sitentur Deo offerre, vel actuali, quod
aiunt, vel virtuali relatione: nam tenetur
quisque proponere vniuersitē primæ causæ
sæ supremo que rerum finē, declinando à
malo & sequendo bonum: ac subinde eisdē
officia cuncta offerre & obsequia sua, cui
vniuersa bona tenentur accepta referre. Hic
autem non est locus quo hæc debeant al-
terioribus principijs disputari: in hoc quip-
pe duntaxat, hic commemorata à nobis
sunt, vt literam D. Thom. per conclusiones
distribuites, viam sterneremus ad questio-
nem proximam quæ de peculiari est no-
stro sacrificio. Et per hæc ad argumen-
tum responderetur. Nam quatenus homi-
nes virtutum omnium officia in Deum re-
feruntur, Petrus Apostolus Christianos v-
niuersos appellauit sacerdotes, tamen illis
proprie nomen conuenit, qui proprie sa-
crificant: hoc est illas ceremonias in qui-
bus diuinus cultus consistit peragunt. Ar-
gumenta autem in itij questionis id pro-
fus conuincunt, quod non singuli mor-
taliū proprie offerunt sacrificia, & ideo
co. nihil definitionē questionis presentis
obstant: nimirum quia id tantum consti-
tutum est, quod iure naturæ vnaquæque
res publica tenebatur per suos sacerdotes
quos huic muneri mancipare debet, Deo
Optimo Maximo genus aliquod offerre sa-
crificij.

Quarta
conclu.

Ad ar-
gumēta
facta.

QVÆSTIO II.

DE INEFFABILI SACRIFICIO
Altaris In Particulari.

ARTICVLVS I.

Vtrum sacrosanctum Sacramentum alta-
ris sit verè sacrificium.

QUoniam satis demonstratum sit sa-
crificiorum ritum ad religio-
nē iure naturæ pertinere, cō-
sequens fit vt ad ineffabilem
Christianorū hostiam delecte-
damus. nimirum cum primis interrogas-
tes, sit ne aliquod peculiare sacrificiū Chri-
stiana familia, idēq; sacrosanctum alta-
ris sacramentum. Videtur enim Paulus hu-
iusmodi confessioni ad Hebrosos re. referre
geri: vbi conferens Christū supremum sa-
cerdotem nostrum cum antiquis, qui hoc
starum multitudinem quotidie frequen-
tabant, ait, Hic autem scilicet Christus, vni-
pro peccatis offerens hostiam in sempiternū
num sedet in dextera Dei. Et de vestigio ne-
rum: Vna enim oblatione consummatur
æternum sanctificatos. Ac subinde rursum
voluntariè peccatis nobis post acceptam
notitiam veritatis iam nō relinquuntur pro
peccatis hostia quibus vtique assensu con-
testari videtur vnicam fuisse veram victi-
mam quā Christus in cruce obtulit: at-
que adeo altaris sacramentum non esse sa-
crificium. Alioqui non vna, sed quam plu-
rime existerent hostiæ, quæ peccatis nobis
essent à Christo relicte. Ad de secundo
quod cum hæc altaris ceremonia nihil
illud sit quā memoria illius Christi passio-
nis, vt illud eius commemorat: ait mōdum
Hæc in memoriā facietis, non modò
vbius vide ur vocis verum & t. meritis
audacia, appellare illud sacrificium, me-
moria siquidem rei non est noua res, sed
an. iquæ representatio. Etenim dū memo-
riam Natiuitatis aut resurrectionis festinè
celebramus, non vtique consideramus illud
Christū nasci aut resurgere. Quare neque
dum in altari eum offerimus, ipsum tunc
singere licet crucifigi aut mori, sed in me-
moriā reducimus quæ ad modum se ip-
se ob-

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13

Arg. 3. se obtulit. Ad hæc tertio: Christus non
 Argust. ergo nostrum sacramentum, non est sacrifici-
 Aug. cium, sed sacrificij memoria. Præterea, Au-
 gust. libro decimo de Ciuitate Dei, cap. vi-
 gesimo, lib. quarto de Trinitate: In immo-
 latione, inquit, Christi idem est sacerdos
 offerens, & ipsa oblatio; quod in missa nõ
 vñ fit. In contrarium est solennis eccle-
 siæ confessio in venerando canone, qui
 omni est antiquior memoria. Nam ante
 venerabilis sacramenti consecrationem
 perhibet sancta ecclesia offerre, sed diuine
 maiestati, sancta sacrificia illibata; ac sub-
 inde post consecrationem proelatur se
 eidem diuinitati offerre hostiam puram,
 hostiam sanctam, hostiam immaculatam,
 panem sanctum vitæ æternæ, & calicem
 salutis æternæ.

Sacrosanctum sacramentum altaris ad e-
 est religioe nostra, ac fidei confessione
 perspicuum, esse sacrificium, vt nisi in dia-
 bolo diuinitus permissa, tanta esset po-
 estas homines dementandi, nullus posset
 Christianorum eatenus desipere, vt id vn-
 quam inficias iret. Attamen ille Eueiciff
 Anglus, fatanica furia correptus, cum om-
 nes ritus ac sacramenta Ecclesiastica è me-
 dio tollere petenderet, & hoc etiam diui-
 na maiestate plenum demoliri conatus est
 & quatenus sacramentum est, & quatenus
 sacrificium. de quo articulo venerabilis
 Vvaldensis contra ipsum egregiè disputa-
 uit, libr. secundo de sacramentis, ac de hoc
 peculiari puncto an sit sacrificium, cap. 31.
 & 32. Post vero Lutherus, qui in omnia
 eius verba diabolice iurauit, idem sacrame-
 tum negat esse sacrificium; de qua ideo re-
 virulentum edidit libellum, cui titulum
 fecit, de abroganda Missa priuata, vbi post
 quam in anibus rationibus, quas nos mo-
 do retulimus visis sibi est rem demonstrat
 se, amarulentis nos scommatibus proscin-
 dit: dicens; quod qui sacramentum alta-
 ris sacrificium vocamus idololatra impie-
 tate commaculamur; immo eodem verbo
 ait nos negare Christum semel tantu fuisse
 mortuum. Nam suam, inquit, mortem
 vnicum esse voluit sacrificium, infert ergo
 subinde nullum esse peculiare sacrificium
 in Ecclesia Christi, sed cuncta Christiana
 opera, nempe elemosinas, orationes, at-
 que oblationes; & reliquarum virtutum
 officia esse nostra sacrificia, & quoniam sa-

cerdos ab immolando, sacrificio dicitur, ea
 dem ratione totam ecclesiasticam Hiear-
 chiam subuertit, negans distinctos esse
 gradus episcoporum, sacerdotum; & lai-
 corum; sed quotquot Christiani sunt ait
 esse sacerdotes, iuxta illud primæ Petr. 2.
 Vos autem genus electum, regale sacerdo-
 tium, gens sancta, &cet. Ob idque vn-
 quemque suum offerre sacrificium, sacra-
 mentaque ministrare posse eam altaris.
 Contra hanc autem absurdissimam hære-
 sim, non duæ dicam constituantur modo
 conclusiones, sed ostenduntur legitime ab
 Ecclesia constituta. Prior: Adorandum al-
 taris sacramentum non solum vñ cætera
 sacramentum est, verum proculdubio victi-
 ma & sacrificium: idemq. Christiculis vni-
 cum. Probatur conclusio primum omni
 naturali iure. Nulla. n. vnquam fuit, vt qõ-
 ne proxima dicebamus mortalium resp-
 publica, quæ secundum existimationem, quam
 vel Dei vel deorum haberet, non peculia-
 ria sacrificia institueret, vt illo potissimum ri-
 tu ab alia republica dignosceret. Quapropter
 alia erant Atheniensibus sacrificia, alia
 vero Lacedæmonijs, atq. alia Romanis:
 Adeo vt illis quarto confessum vbiq.ue
 semper fuerit, constare rem publicam, s. sa-
 crificio sacerdotio, legibus & gubernato-
 re. Cum ergo nos per Dei gratiam tam al-
 ta insigniti simus veri Dei cognitione, nõ
 modo impium, veru & barbarum est pro-
 sum ambigere, quin peculiare sit nobis sa-
 crificium in quo nostra religio consistat.
 Quod nisi hoc altaris cõfiteamur, nullum
 inter Christianos sit reliquum quod pro-
 priam habeat rationem sacrificij. Enimue-
 ro oblationes aliq. nempe decimæ & primi-
 tiuæ, & in summa reliqua opera virtutum,
 vt quõne precedenti dicebamus non sunt
 secundum propriam speciem sacrificia, sed rela-
 tione extrinseca, quia per virtutem religio-
 nis in honorẽ Dei referantur. Sacrificiũ ve-
 ro quo proprie in signũ subiectionis Deũ
 colamus si hoc altaris sustuleris, nullum sit
 reliquum. Mox ex lege Moyli secundũ sumi-
 tur argumentum: iubebat enim lex illa nu-
 merosissimam sacrificiorum, hostiarumq.que
 oblationem, quibus tum suam subiectionẽ
 erga Deum cõmendabat, tum etiã nostrã
 præfigurabat legem. Ergo nisi legem illã
 nostrã velis dignitate præferre necesse est
 Euangeliũ professis peculiare esse sacrifi-
 cium: quod ut idẽdem reputamus, præter
 illud

Prima conclus.

Prima obatio.

Secunda ratio.

Illud

Euasio
Lutheri

illud altaris nullum est propriè. At vero
respondet Lutherus hæc omnia probare ali
quod esse sacrificium Euangelium, hoc ta
men inquit, non fuit nisi illud quod Chri
stus in ara crucis semel obtulit. At tamen
responsio hæc minimè rationibus nostris
satisfacit. Enim uero sacrificium quod reli
gioni peculiare est tandiu durare debet,
quamdiu religio persistat: illud autem Chri
sti in propria specie non iteratur. Nam ut
ait Paulus, Christus semel mortuus est, si
quidem resurgens ex mortuis, iam nõ mor
tuitur, mors illi ultra non dominabitur: ne
cessarium ergo fuit sacrificium institui, quod
religio Christiana quotidie Deo suo offerret,
tum pro alijs ab eo receptis beneficijs,
tum præcipue pro illo redemptionis insi
gni. Alioqui ut dicebamus inferior obscu
riorque hæc parte esset lex nostra non mo
do quam uetus, uerum & quam lex natu
ræ.

Tertia
ratio.

Tertium subinde argumentum est
quod Christus, uti tum Pfaltes propheta
uit, tum Paulus interpretatus est, fuit sacer
dos secundum ordinem Melchisedech, qui
obtulit panem & uinum. Cum ergo in cru
ce non hæc corporum species, sed suum pro
prium corpus moriens immolauerit, docu
mentum est maximum, hoc quod nos qui
sua membra sumus, sub eisdem speciebus
quotidie offerimus legitimum esse nostrum
sacrificium. Quare seipsum, panem de celo
descendentem nuncupauit, atqui ceu
huius præfigium præter Agnum paschale
quem secundum legis mandatum Exod.
12. antiqui patres semel quotannis in figu
ram Christi passionis immolabant, iubebatur,
& Numeri 28. offerri quo idie in tem
plo duo agniculi immaculati in holocau
stum; nempe ut doceremur, non modo quod
Christus obtulit, sed & quod nos quotidie
offerimus legitimum esse sacrificium. Quarto
loco arguitur, quicumque ut paulo ante
dicemus, peculiare aliquod ac nostræ reli
gioni proprium reuerit esse sacrificium
debet perinde & peculiarem sacerdotum
ordinem ac pontificum, ut Lutherus fecit
prorsum denegare, quo utique sublato spe
ciosissimus ecclesiæ decor & pulchritudo
cõfunditur ac perturbatur, quod quam sit
Christi prouidentia indecens, nullus est
vel mente captus, qui non plane uideat,
Cui enim, ut Dignus ille uetustissimus Dio
nyf. in lib. de Cœlesti Hierarchia testatur
triumphantium cœtus angelorum Hierar.

Quarta
ratio.

Dionys.

chijs pulcherrimè disponatur, cui quæ
sancta militantium Ecclesia quæ proprie
co testimonio ut regina Christo a decem
assider, circum amicta uarietate non fami
ordinum dispositione, functionumque di
seretione, ut idem ipse Dionys. in lib. eccle
siasticæ Hierarchiæ optime collegit, nõ sit
distincta? Augetur & huius rationis rati
o exemplo ciuili reipublice, quæ cum disti
ctis magistratibus usque ad regem adora
dat testimonio est, quod nisi ecclesia sic esset
disposita prouidentiam eius non resisteret
qui illam instituit; Quin uero cum Deo
orbem ipsum tam multitudine cœlorum, celo
mentorumque ac rerum uarietate consti
tute uoluerit, cur eadem simili pulchritudi
ne suam orbasset Ecclesiam? Adde, quod &
lex uetus Euangelij umbra distinctis ordi
nibus sacerdotum, ac Leuitarum quibus
Summus præsedebat Põifex diuinus est
instituta. Umbra illo decore honestata,
cur & ueritatem ipsam promissa consti
tutione dehonestasset? In summa etiam ge
neribus suæ religionis peculiare sacerdotum,
quare non in nostra quæ sola legitima est
difficentur isti peculiarem existeret gradum
ordinemque sacerdotum? Accedit enim
& Pauli analogia prima ad Corin. 12. ubi
declarat quemadmodum & humanum cor
pus, sic & Ecclesiam varijs membris compo
siti. Vnde ad Ephes. 4. dedit quodam
quidem Apostolos, quosdam autem pro
phetas, alios uero Euangelistas, alios autem
pastores & doctores ad confirmationem
sanctorum in opus ministerij, in edificationem
nemi corporis Christi. Igitur cum patrum
constet singularem esse in ecclesia sacerdo
tum ordinem, sit, ut & peculiare quoque sit
sacrificium, quod eorum est munus. Colli
gamus ergo, quod ut Christiani omnes ge
nerali nomine sacerdotes ob id dicuntur
secundum Petrum Apostolum, quod offi
cia uirtutum quæ extrinsecus communi
que nomine dicuntur sacrificia offerunt,
sic per antonomasiam ex proprio munere
illi dicuntur sacerdotes, qui singulare pro
priumque immolant sacrificium. His præte
rea rationibus accedunt sacrosanctæ Eccle
siæ decreta nempe antiquissimi in primis
Nicensi Concilij, ut habetur distin. 93. cap.
peruenit, cuius uerba sunt. Hoc oque regu
la, neque cõsuetudo tradidit ut hi qui con
ferendi sacrificium non habent potestatem,
his qui offerunt corpus Christi potestatem
Et

SOTO
de iure
Legibus
DIII
13

Innocentius tertius in Conci Lateranenfi
videtur sum. Trin & si. cat. c. firmiter habe
tur. Vna, inquit, est fidelium vniuersalis
ecclesia, extra quam nullus omnino salua
tur: in qua idem ipse sacerdos est & sacri
ficium Iesus Christus. Et ne putes ad mor
tem eius tantum allusionem fieri subdi
tur: Cuius corpus & sanguis in sacramen
to altaris sub speciebus panis & vini vera
citer continentur. Quasi dicat: Quod ipse
semel sub carnis forma immolauit sacri
ficium, nos quotidie sub speciebus panis &
vini offerimus.

Ad primū arg. Ad primū igitur argumentum ex Pau
lo ad Hebræos 10. desumptum, respondet,
Apostolum illic sermonem potius habe
re de hostia quam Christum in ara crucis,
videlicet proprium corpus, idemque sub spe
cie carnis moriens obtulit. Quæ quidem
vnicuique eademque in infinito modo sufficiens
ad delictorū omnium remissionem. Qua
ratione iterari neque debet neque potest. Ea
dem tamen veritate nihil obstante, & hoc
quod quotidie offerimus vere est sacri
ficium, quatenus à Christo, eeu eiusdem sa
crificij memoria institutum est. Vnde
Ambrosius super eodem loco, semel obla
ta est hostia ad salutem sempiternam po
tēs. Quid ergo nos nōne per singulos dies
offerimus? Sed ad recordationem moris
eius & vna est hostia, non multa? Quomo
do est vna non multa? quia semel oblatu
s est Christus, hoc autem sacrificium exem
plum est illius id ipsum semper id ipsum pro
inde hoc idem est sacrificium. Sicut id quod
vbiq; offertur vnum est corpus, & non mul
ta corpora. Ecce quomodo sacramētū ve
re sacrificiū est: atq; idem quod Christus
obtulit, sed hinc emergit vis secundi argu
menti. Sacramentum hoc nihil aliud ha
bet vt sit sacrificium, nisi quod est illius cō
memoratio, memoria autē nō est vera res,
alias memoria natiuitatis esset natiuitas.
Quod si dicas, vt ait ad Simplex Augu
stus. consueuissē imagines, nominibus ip
sorum rerum appellari: quod D. Thom. 3.
parte. q. 88. artic. 1. ad hoc propositum ci
tauit, parū profectō ad rem confert: tum
quod imagines appellatī nominibus re
rum non est esse res ipsas, & tamen nos
profitemur sacramētū nostrum esse verū
sacrificium: tum etiam quod eadem ratio
ne in victimis quoque antiquæ legis po
test ceteri Christus sub figura immola

tus, iuxta illud Apocaly 13. Quorum no
mina non sunt scripta in libro vite agni,
qui occisus est ab origine mundi Si autem
dicas nostram oblationem ob id ceteri
sacrificium quod per eandē efficitur par
ticeps passionis Christi, vt ibidem S. Tho
mas subiungit, neque hoc potē satisfacere
videtur: nam quod cūq; sacramētum eun
dē habet effectum Videntur ergo hæretici
Lutherani non exiguam occasionem na
sti negandi sacramentum nostrum verē
esse sacrificium, asserēdi q; solum esse signū
commemoratiuum illius passionis inlar
Comica representationis. Respondetur
nihilominus redicem huius intelligentiæ
esse hanc ecclesiæ veridicam confessionē,
quod corpus sanguisque Christi realiter
sub his speciebus panis & vini contineri
eandēq; Christus in cena cōsecraste, hæc
enim negata veritate catholica, palam fit
consequens mysterium altaris non esse sa
crificium, sed nudum memoriale signum.
Quare Lutherani ex priori posterius col
legerunt: catholica verō confessione sup
posita, res fit protinus liquida. Est. n. idem
Eucharistiæ sacramentum ob id victima
& sacrificium quod idem realiter corpus
eundemque sanguinem que Christus in
cruce obtulit nos perinde offerimus que
nulla est similitudo cum festo Natiuita
tis aut Resurrectionis: illic enim non habe
mus Christum præsentem qui tunc natus
aut resurgens offeratur. Nec verō sacrum
hoc facientes profitemur tunc mori: falsa
enim esset tunc nostra professio: sed tamē
quia corpus ipsum crucifixum & sanguinē
fufum in memoriā passionis offerimus
verē & propriē absq; vllō figmento sacri
ficamus. Atqui ex his colligitur tertij argu
menti solutio. Distinguius enim Chri
stum non se obtulisse sub speciebus panis
& vini. In ligno enim crucis verum est,
sed tamen in cena dum nostrum sacri
ficium instituit, sese vt nos modō ipsum ob
tulit. Ad verum autem Augu. q; in Chri
sti immolatione idem est sacerdos & sacri
ficium, respondetur quod quia sacerdos
nomine Christi sacrificium libat, eiusque
vice fungitur, quamuis non tam propriē
quā dum Christus se obtulit: tamen ne
que ineptē in nostra immolatione conce
ditur idem esse sacerdotem & sacrificium.

Ambr. Ambrosius super eodem loco, semel obla
ta est hostia ad salutem sempiternam po
tēs. Quid ergo nos nōne per singulos dies
offerimus? Sed ad recordationem moris
eius & vna est hostia, non multa? Quomo
do est vna non multa? quia semel oblatu
s est Christus, hoc autem sacrificium exem
plum est illius id ipsum semper id ipsum pro
inde hoc idem est sacrificium. Sicut id quod
vbiq; offertur vnum est corpus, & non mul
ta corpora. Ecce quomodo sacramētū ve
re sacrificiū est: atq; idem quod Christus
obtulit, sed hinc emergit vis secundi argu
menti. Sacramentum hoc nihil aliud ha
bet vt sit sacrificium, nisi quod est illius cō
memoratio, memoria autē nō est vera res,
alias memoria natiuitatis esset natiuitas.
Quod si dicas, vt ait ad Simplex Augu
stus. consueuissē imagines, nominibus ip
sorum rerum appellari: quod D. Thom. 3.
parte. q. 88. artic. 1. ad hoc propositum ci
tauit, parū profectō ad rem confert: tum
quod imagines appellatī nominibus re
rum non est esse res ipsas, & tamen nos
profitemur sacramētū nostrum esse verū
sacrificium: tum etiam quod eadem ratio
ne in victimis quoque antiquæ legis po
test ceteri Christus sub figura immola

Augu. Augustus. consueuissē imagines, nominibus ip
sorum rerum appellari: quod D. Thom. 3.
parte. q. 88. artic. 1. ad hoc propositum ci
tauit, parū profectō ad rem confert: tum
quod imagines appellatī nominibus re
rum non est esse res ipsas, & tamen nos
profitemur sacramētū nostrum esse verū
sacrificium: tum etiam quod eadem ratio
ne in victimis quoque antiquæ legis po
test ceteri Christus sub figura immola

ARTI-

D. Tho.

Ad secū
dū arg.

omni

gra

Ad ter
tiū arg.

omni

ARTICVLVS II

*Utrum altaris sacrificiū pro pluribus oblatū
perinde singulis ad satisfactionē proficiat
ac si dicitur offerretur pro uno.*

Primū
argum.

Arg. 2.
D. Tho.

Argu. 3.

Hiero.

Quoniam superiori articulo definitum est sacrosanctam Eucharistiā vna esse sacramentum & sacrificium res ipsa postulat, ut quemadmodum sit satisfactorium exploremus. Apparet quippe nihilo parius ad satisfactionem singulis prodesse pro pluribus oblatum quā si præcisè offerretur pro vno. Primo, quia cum hoc sacrificio, ut dictum est, corpus ipsum verum sanguisq; Christi offerantur, videtur perinde esse infiniti valoris, atq; res ipsæ quæ offeruntur: eo potissimum quod est memoriale, ut dictum est, passionis Christi: quæ fuit quantum ad sufficientiam infiniti valoris: valor autem infinitus non in singulis minuitur quod pluribus applicetur: ergo pars affirmatiua questionis vera. Secundo in eadem sententiam applaudere videtur D. Tho. 3. parte, quaest. 79. artic. 5. vbi ait, quod quamuis hæc oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni peccato, tamen sit satisfactoria tã offerentibus quā ijs pro quibus offertur secundum quantitatem suæ deuotionis, & non pro tota peccato: vbi quantitatem valoris videtur infinitam designare: sed limitari censet secundum quantitatem deuotionis suscipientium: deuotio autem vnius nõ impedit deuotionem alterius: ergo ex numero eorum pro quibus offertur, non minuitur singulorum fructus: sicut eorum qui in conspectu solis sunt, nihilominus calor singuli suscipiunt, propterea quod in plures irradiat. Tertio arguitur ex ecclesiastico ritu, Offert enim sacerdos ecclesie nomine pro Papa, pro Rege, & prostantibus: in summa, pro viuis ac defunctis: & tamen non apparet dicendum quod pro pluribus offertur, eo minus prodesse singulis: nam ut ait Hieronymus de consecratione. dist. 5. can. non mediocriter. Cum pro cunctis animabus psalmus vel Missa dicitur, nihilominus quā si pro vno quolibet ipsorum diceretur, accipitur: In contrarium est quod etsi ipsa passio Christi quantum ad sufficientiam infiniti fuerit valoris, ta-

men quantum ad efficaciam, per singula sacramenta sub certo limitatoque gradu applicatur: quod & sacramento altaris etiã congruit: per distributionem autem finiri, quo inter plures disperitur, minus singulis obtingit.

Quæstio presens celebris est inter Theologos, nec tam explicatu facilis, quā vtilis licet. Scius enim quolibet. 2. ad partem aridet negatiuam, nempe nullam pro multis oblatam non tantum singulis prodesse quā si singulariter offerretur pro vno. Et Syluester in verbo. Missa §. 9. in eadem sententiam ex Iurisconsultis plurimos citat, inter quos conueniens videtur Palud. quippe qui in 4. dist. 9. q. 2. eisdem apparet conuenire. Ipse tamen Syluest. medio quodam modo inceditur: quod si sacerdos generali oblatione promulitudine offerat, tunc non tantum singulis prodesse. Si vero sigillatim ad singulos peculiariter referat intentionem, nihilo satisfactionis minus singulis obtingit, Caieta autem 2. 2. q. 79. artic. 5. & ex professo latissimè qualiter suo q. 18. absolutè affirmatiuam responsionem suscipiat: videlicet perinde singulis prodesse si offeratur pro pluribus, immo etiam pro infinitis ac si præcisè pro vno. Eandemque arbitratu esse opinionem D. Thom. Neque desunt qui magno fauore eandem amplectentur opinionem. At verò ut eam ego inscitiam fatear, semper sum arbitratu non solum falsam esse verum antiquissimo ecclesie vsui contrariam: ac tubinde ut à peiori verbo abstinemus, parum excusandæ plebi ad elemosinas procedendis missis largiendas conducens: ut infra notum fiet. Ad questionem ergo respondeamus, supponendum est ex superioribus in hoc sacrificio tria considerari: nempe sacramentum, & sacrificium, & præstationes quæ Deo funduntur. Quorum tertium non est de essentia aut sacramenti aut sacrificij. Sacramenti. n. consecratio in illis solis verbis consistit. Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei, &c. vus autem in sumptione. His autem ambobus ratio sacrificij addit oblationem. Ecclesia verò consuevit adhibuit orationes, & sanctorum laudes, ut in canone est videre. Et quidem de ratione sacramenti nihil ad locum præsentem. Prodesse namque tantum sumentibus, quibus ceu alimoniam spiritali.

spiritualis vite gratiam confert, & dulcedinem, atque adeo deuotionem excitat. At vero tanquam sacrificium, de quo presens est questio, non solum fumentibus, verum & offerentibus, & pro quibus offertur confert. Nec vero tantum sacerdos offerens censetur, verum & aflantes & elemosinam largientes, vt infra patebit. Prodest inquam illis ad satisfactionem pro peccatis: nempe ad poenarum remissionem eorum criminum, quorum culpa deleta est. His igitur suppositis tribus conclusionibus, respondetur. Et quoniam vnicum fundamentum Caietani est hoc sacramentum esse infiniti valoris. Prima sit hæc: Res contenta in hoc sacramento, nempe corpus sanguisque Christi, infiniti ex se valoris sunt; nam sunt corpus & sanguis Dei per quantum ad sufficientiam; peccatis totius mundi satisfacit. Secunda conclusio. Sacrificium quod per sacerdotem Christi ministrum, conficitur, non est infiniti valoris. Hoc enim hic primum animaduertendum est, videlicet huic nomini, sacrificium, non præcise corpus sanguinemque Christi supponi, sed hæc dum offeruntur. Enimvero dum in pyxide reseruantur, non sunt sacrificium, licet sint sacramentum, sed dum a sacerdote, consecratione, oblatione, & sumptione celebrantur, quare sacrificium actionem sacerdotis suo significato complectitur. Probatur ergo conclusio; Quantitas sacrificii, quandoquidem rei oblationem importat, non solum ex parte rei oblate, sed ex dignitate quoque, intentioneque offerentis pendendi debet. Haec enim sacrificium Christi quod in cruce obtulit, sola ratione rei oblate infiniti valoris fuit, sed quia offerens ipse Deus erat, ac perinde, patris infinitum gratus; sacerdotes autem qui ministri sunt Christi, non habent illam virtutem, neque illis diuinitus collata est. Profecto æquiparare sacerdotis sacrificium in valore oblationi Christi, non est apostolica veritas consonum, quæ superius ex to cap ad Hebr. retulimus. Porro ubi ait vna oblatione consummasse in sempiternum sanctificatos; quæ ideo oblatio nec potest, nec debet amplius iterari. Quod re vera de nostro sacrificio, etsi commemoratio illius sit, non afferuisset.

Secunda. Secundo, ut res hoc pacto patetior fiat, arguitur. Infinitus valor satisfactionis Christi solum æstimatur quantum ad suf-

ficientiam: at vero quantum ad efficaciam per sacramenta non operatur nisi finite, & ideo singulis, etsi instrumenta eiusdem passionis existant, non nisi sub gradu finito tribuit ad certam mensuram esse causas gratiæ, vt patet in baptismo, & cæteris, ex opere, quod aiunt, operato, nempe virtute sacramenti. Id quod & ipsi eucharistia sacramento commune est; quippe quod est corpus & sanguinem veraciter continet, non nisi limitatum gratiæ modum ex sua institutione confert. Cum ergo idem sacramentum, quatenus sacrificium virtute etiam ipsius operis, sicut cætera sacramenta, gratiam conformem satisfactionem efficiat; plane sit consequens vt ex sua ipsius ratione operis, scilicet ratione institutionis Christi, qui non disposuit per instrumenta sua satisfaciendum infiniti valoris, sed certe finiti. Sed hoc est biniuum, vnde Caieta nobis, & ut arbitror, a veritate declinat; nempe quod huic sacrificio nullam ex opere operato vim confert, sed totam satisfactionis mensuram, censet ex solo deuotionis gradu seu offerentium, seu pro quibus offertur taxari. Quod re vera S. Thom. quem se sequi existimamus, neque opinatus est, neque opinari potuit, nam cum non solum quatenus est sacramentum, verum & quatenus sacrificium, instrumentum sit passionis Christi, vtrique ratione manifestum est virtuti operis, seu quod aiunt, operi operato respondere certum terminatumque satisfactionis gradum. Tertio, etiamnum ad maiorem explicationem arguitur; Cuncta sacramenta per intentionem conferentis potissimum perficiuntur, ergo eucharistia, etiam in quantum victima est, per Christi & ecclesie ministram, perque eius adeo intentionem sit sacrificium; nempe quia minister illud secundum intentionem ecclesie offerre intendit. Vnde rursus consequitur, quod seclusa quacunque particulari deuotione, sacrificio per intentionem ministri oblatio respondeat certus satisfactionis gradus. Et hoc est punctum, in quo veritas sententiæ, quam defendimus, si vera est, consistit. Quod quidem punctum inde confirmatur, quod dicitur dum sacerdos & cuncti aflantes qui offerunt essent in peccato, immo etiam illi, pro quibus singulariter offertur, nihilominus ve-

Prima conclusio.

Secunda conclusio.

Prima ratio conclusio.

Secunda.

Solutio.

omne.

Caieta. hallucinatio.

Tertio ratio.

omne.

omne.

rum

rum esset sacramentum, ac perinde sacrificium, idemque satisfactorium. Qui quidem fructus, si illis non prodesset, in thesauro ecclesie recondideretur. Sed arguat forsitan contra discipulus quispiam. Dicitur Thom. quod idem sanctus Doctor loco citato tertia parte, questione 79. artic. 5. rotam satisfactionem ad metiri quantitatem notionis videatur. Respondo autem sic Caietanum eam intellexisse, indeque hausisse opinionem suam: a tamen D. Thom. hoc non sensisse, quippe qui tantum ait magis in oblatione attendi affectum offerentis; quam quantitatem oblationis: ut non neget ipsam sacrificij sacerdotalem oblationem, suam per se habere valorem: eundemque suo gradu taxatum ut Christus, cui in ceteris sacramentis disposuit. Et patet eodem ipso exemplo, quod S. Tho. addidit de vidua, quae duo anea minuta in gazophylacium misit, nam licet ex eius effectu paupertatisque respectu auctum est illi meritum, nihilominus ipsa per se minuta a quocunque oblata, aliquid valebant. Quin vero fortasse hoc quod valor huius sacrificij crescat ex deuotione offerentis, aut recipientis, non est ei singulare, sed omnibus sacramentis commune. Fortasse inquam gradus ille gratiae, qui in baptismo sacramentali virtuti respondet, clementer accipit ex deuotione suscipientis, si sit adultus: nam beneficia gratiae conferuntur quantum ad hoc, instar operum naturae: puta vberius ei, qui aptius praeparatur. Imo neque defunt, qui dicant crescere etiam ex sanctitate ministri: licet hoc secundum mihi non sit ita multum probabile. At vero multo est compertius valorem sacrificij crescere ex deuotione quae valorem sacramentorum, ratione oblationis, quae est actus offerentis, nam in alijs sacramentis nihil offertur. Et hoc significat D. Thom. Ex his ad rei elucidationem consequitur, non crescere valorem sacrificij omnino secundum proportionem deuotionis offerentium, nam ille gradus respondens sacramento, semper manet idem. Exemplum in baptismo accipito: Gratia (verbi gratia) ex opere operato est unius gradus, quo quidem paruulus ante rationis usum suffunditur; si ergo duo adulti sacramentum suscipiant, vnus dupla deuotione & merito, quam alter non subinde gratia baptismalis duplicabitur, eo quod dupla-

tur tota causa, quandoquidem sacramentum idem conferitur vtrique. Pari ratione est vnus sacerdos dupla deuotione consideret, quam alius, non duplicabitur illi sacrificio, quae prouenit ex sacramento, quia non duplicatur sacramentum ipsum, nec eius efficacia quam ex Christi dispositione habet, quae quidem multo est maior quam quae ex deuotionibus accedit, licet plus obueniet melius offerenti. His insuper addiderim verbum aliud S. Thom. quo ait, oblationem sacrificij ex sua quantitate sufficere pro omni poena, scilicet offerentis, vel eius pro quo offertur, non significare esse de se infiniti valoris, nam hoc etiam conuenit baptismo, imo & sacramento poenitentiae de se quatenus instrumentum est passionis Christi. Et enim qui optima contritione resurget, omnis condonaretur poena. Haud ergo vnquam sensit S. Thom. sacrificium hoc nisi in Christo esse in finiti valoris. Sed vbi libet vel ipse, vel alius appellauerit infinitum, intelligit praecise quantum ad rem oblatam, a tamen sacrificium actionem sacerdotis suo significatu, ut dictum est, comprehendit, cum qua Christus, ut dictum est, non nisi finita mensura & modo concurrat. Igitur ut summam cum condudamus, non dicitur hoc sacrificium memoriale illius Christi, eo quod dum sacerdos consecrat, consecratur tunc Xps ut olim, infinitum quo ad sufficientiam satisfacere, sed quod quantum ad efficaciam per idem corpus & sanguine finito operetur modo, ut in ceteris sacramentis, tamen ad satisfactionem, quae ad gratiam. Nam ut plane intelligas sacrificium nostrum, non est Christi passio, sed eius applicatio. Per conclusionem, qua ad quoniam videtur, ineffabile sacrificium Missae quo pro pluribus offertur, minus singulis ad satisfactionem prodest. Conclusio haec corollaria est, appropinquatque superioris, nam quo res finita in plures disperditur, minor vnique libet contingit portio, sed praeterea eadem conclusio per assertionem ipsius Caietani declaratur, tum etiam confirmatur. Fateatur. non quod si ille qui sacrificium offert, nempè vel sacerdos, vel alitans, vel elemosinam soluens, tantam habeat deuotionem, cui vnus satisfactorius, tam gradus in sacrificio videtur, eadem: duobus impartitur, non prouenit singulis nisi a medietate illius gradus, & si tribus, pro tertia parte, &c. Eadem ergo similitudinem nos bifariam arguimus. Primum id quod ipse ait de do-

Solutio.

Valor sacrificij non cre- scit secū- dum p- portio- nis offeren- tium.

SOTO
de iure
Logicus
DIE
13

de deuotione, longè effica ciori ratione intelligendum est de intentione sacerdoti: nam si omnes astantes & qui elemosinam conferunt, offerre censentur: longe tamen differens sacerdos qui rem diuinam seu ecclesie ministrat peragit. ille etenim solus consecrat, & ecclesie verbis offert, & intulit. Quare iuxta particulari functioni sumptioni, quibus vitam perficitur, respondet, certus huiusmodi satisfactoris gradus ex opere, quod a iun, operato, vt per aliorum sacramentorum analogiam monstratum est, etiam si sacerdos in peccato mortali consecret absq; vilo de uotionis valore. Quare D. Tho. in 4. dist. 45. q. 2. art. 1. loquedo de Missa mali sacerdotis: quæ certum est illis prodesse pro quibus offertur, pro ratione subdit, quod ipsum opus a peratum, puta sacrificium altaris, sicut reliqua sacramenta, etiam per malum ministrum oblatum prodest. Et iste est gradus essentialis sacramenti: nam qui ex deuotione aliorum offerentium adiungitur, accidentarius est maior aut minor. Atque adeo hic est, quem qui elemosinam potigit, applicari sibi optat, vnde sit colequens vt quo pluribus distribuatur, minor sit in singulis. Adde argumentum alterum eiuſdem rei minime debile: sacerdos tanquam minister ecclesie si legitime consecratur, non solum intentionem, verum & deuotionem asserere debet: iuxta verbum Canonis. Quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio. Quare qui istam confert elemosinam, vt p. d. se offertur sacrificium, merito iustitia peccat, vt sacerdos non solum ex intentione, verum & ex deuotione pro se offert: præsertim secundum ipsum Caietanum: nam cum inopinabile aliud sit, quam quod aliqua actio sacerdotis fit de intrinseca ratione sacrificij, & totam ipse oblationem in deuotione ponat, fit, vt illis sit debitor, deuotio autem secundum eundem quo pluribus applicatur, minus singulis prodest, ergo conclusio nostra sic plane conueniens. Hoc autem argumentum ad hominem ex eius assertis procedit: nam re vera actio sacrificio necessaria est oblatio cum intentione, quæ etiam in sacerdote dum in peccato consecrat, reperitur. Quare de rigore iustitie absq; deuotione satisfaci ei qui elemosinam porrexit: quamuis sanè noua sit culpa, nisi ex deuotione ipsam obtulerit, pro qua

elemosinam suscipit. Vnum tamen argumentum facit Syluester, quo putat contrarium concludere: quod tamen à nobis pugnat. Arguit enim sic: Quod plures sint offerentes sacrificium, eo id ipsum sit auctius: ergo nihil minus confortium aliorum suo defraudatur: fructus alius consultius esset illi sacrificio, interese, cui pauciores assisterent. Et subdit exemplum in baptismo: nam et si vno sacramento baptizarentur plures, nihil minus reciperet vnusquisq; gratiam. At verò non videt, vt baptismus secundum eorum multitudinem qui baptizantur multiplicetur: nam si ego vna aspersione, quatuor vel decem baptizarem: tot esset sacramenta baptismi quor essent baptizati: sacrificium autem non multiplicatur propter multiplicationem offerentium, sed est vnum solum propter vnica oblationem atque intentionem sacerdotis, quæ est de essentia sacrificij. Et ideo licet verum sit, quod plures offeruat sacrificium quodammodo augeri extensiuè: nã vnusquislibet tuam satisfactionem sortitur: tamen valor ille sacramento intrinsicus non creſcit eadem portione qua multitudo offerentium est maior. Quare illa distinctio quidem Syluestri de oblatione sigillata aut consula, non vique adeo eam iustitiam: nam et si per sigillatas distribuatur, minores singulis portiones obtinent. Potissimum autem argumentum, propter quod contraria opinio esset repudianda, quod si illa vera esset liceret sacerdoti pro vno sacrificio à duobus & à tribus pitantias (quas vocant) suscipere: quin vtro à triginta & à trecentis: nam si sacrificium tantum tunc singulis prodest, ac pro vno oblatum, neminem suo defraudat fructu: atq; adeo nulli facit iniuriam. Quod quidem adeo apparet concessit incongruum vt nemo id aulit ad huc concedere. Immo Scotus & à Palude loco citato omnino negant: licet hic nonnulli casus excusatorios subijciat. Quin etiam neq; Syluest. id admittit. Quocirca neq; Caiet. argumentum hoc debuisset dissimulanter ac tacite prætereire: quia si quis respondeat id non esse licitum propter scandalum, ad minus citra scandalum, secretè posset id sacerdos facere. Item scandalum ex falsitate illius opinionis nascitur, nam si vera esset persuaderet: posset plebi, nullum scandalum daret.

Argu. Syluest.

Solutio

Potissimum a. gum. cõtra opinionem

Caieta.

Ratio alicia p. conclusione.

arguatur. Prohibetur. Caieta. opinio. daret. Et ideo in ordine nostro sancte cetur. tum est; ne fiducia illius opinionis a pluribus electione pro eadem Missa recipiantur. Immo vero qui ab eadem opinione aliquid dimovere nequiverit, nihilominus neque eiusmodi numerosas pias causas suscipere potest: nam cum illa neque fides sit, neque scientia, sed obscura opinio, nemo se eius persuasione debet periculo in iustitia obijcere, plura stipendia pro una Missa recipiendo. Immo aliud arguit quod ipse contra seipsum inducit non debilitate pugnat: nempe, quod possit sacerdos per unam Missam illi satisfacere, cui decem debet: altem si tantam illi afferret devotionem, quantum esset dispendii decem. Modo vero nihil de electione pro Missarum solennis recipiendis definitum, ad quam possint quantitate & numerum recipi, quippe que doctrina ad proximam, que de oblationibus est, rationem attinet. Supra haec autem illa non est praetereunda ratio, quae ad sacrificij precationes attinet: nam & hancidem auctor inficiatur. Ratio autem est haec: quicunque erogata elemosina Missam pro se offerri possit, non solum sacrificij satisfactionem, verum & ecclesiae preces ab ecclesia institutas, sibi iuste operat elemosinae suae merito applicari: sacrificium namque per modum solutionis debiti satisfacti, oratio vero prodest per modum impetrationis veniae, quorum ideo utrumque; elemosinam offerenti singulariter applicandum est: oratio autem eadem atque una non multiplicata, minus prodest singulari, si pro pluribus fundatur: cuiusque veritatis mos ipse Christianorum atque ecclesiae documentum nobis est. Primum namque in ipso canone non sine causa post oblationem pro ecclesia in genere subditur, nominatum, Pro Papa, &c. Item quando aliqua irruit calamitas, illius peculiariter avertionem precamur: siue in ecclesiam ingruat, siue in singularem unicuique: nam etiam Deus tam facile plura donare possit, quam unum quolibet beneficium: nihilominus quando aliquem videt ad rem aliquam singulariter affectum, in quam precando incumbit, si iusta est magis, ut more nostro loquamur, scilicet: ergo cum in Missa orationes illae statuta ab ecclesia non multiplicentur, si verum sacrificium pro pluribus conficitur minus singulos iuuet, quam si singulariter pro uno offerretur. Quod si Obie. Augusti sententiam nobis obijcias, 1. q. 8.

ubi contrarij videtur sentire, dum ait, unum plus singulos de oratione gaudere, quod pro pluribus fundatur: ad hoc respondet D. Thoma 4. dist. 3. q. 2. art. 2. inter loquendum de suffragiis, quod est suffragium valoribus orationem annumerari, quatenus a charitate procedunt, per quam merita reuelantur unumque, maior quodammodo sit, quia eadem unitatem praestantius repraesentat, atque ad eam maius gaudium ingenerat, singulis. At ratio si consideretur per modum satisfactionis, quam quis alteri applicat: valor idem dividitur inter eos, quibus applicatur. Et ideo qui pluribus tribuitur, minus singulis obuenit. Idem ad eam in solutione tertij de oratione pariter consideretur. Accedit huc demum, quod hac ratione pijs fidei calore particularis Missas, vel certis Christi mysterijs, vel diuorum solennitatibus proprias offerunt pro se volunt propter singularem affectum quem habent & iuammina, quae inde participant: quare neuiquam possent tunc sacerdos pro singulis unam celebrare Missam. Ad unum demum Hieronymi verbum restat respondendum supra à nobis argumento tertio citatum, de consec. dist. 3. et no. Non mediocriter, videlicet, cum pro cunctis animabus Psalmus vel missa dicitur nihil minus quem si pro uno quolibet diceretur accipitur. Quod varie Syluester atque alij interpretantur. Sed primum omnium in hoc nobis potissimum adhaeretur, quod Psalmum cum Missa conferri, dicens utrumque; perinde pluribus oblatum perinde valere atque pro uno. nam compertissimum est Psalmum non esse infiniti valoris quare non infinitas Missas illa de causa quod infiniti sunt precij, non minus prodeste singulis dum pro pluribus offeruntur. Duo ergo glossata illi textui subscribitur. Prius, quod referatur ad meritum offerentis, nempe, quod non minus meretur, qui pro pluribus illa offert, quam qui pro uno. Posterius (quod superflucietate praecedentibus verbis quadare videtur) quod tantum prodest singulis vnus Psalmus et attentione & animi ardore pro pluribus oblatum, quam ex tempore pro uno. Ad praefectio ingratè glossas istas textus amplexatur sed arbitror eodem modo soluetur, quo secundum sanctum Thoma ad aliud nuper perimè dicebamus, nempe quod si oblatio asstimeretur ex radice charitatis vnica membra

Soto
de iure
Legibus
DII
13

membra ecclesie, non minus prodest singulis, si offeratur pro multis: hoc est meritum charitatis offerentis equaliter singulis inuare: quia extensione non minuitur, si tamen consideretur in ratione satisfactionis ac solutionis debiti ad tales personas applicatæ, non tantum prodest, ac si singulis applicaretur. Haud enim negare Hieronymus, quin si hanc palmam pro vno recitares, mox eundem rursus pro alio, atque iterato pro alio, plus prodesset singulis, quam si vnum diceres pro omnibus tribus.

Primum igitur argumentum eorum, quæ in capite obiecta sunt, illic solum est: vbi diximus quod est res in hoc sacrificio contenta in infinitum valoris: tamen sacrificium cum sacerdotalem actionem includat, per quam Christus non nisi finito modo, certa que mensura operatur, finitum est. Quare non ideo memoriale passionis Christi dicitur quod equalis sit virtutis, sed quod idem offert quid illic oblatum est. Ac perinde ad secundum, quod

ex verbis D. Thomæ colligitur, pariter satisfecimus: quandoquidem monstrauimus nequaquam negasse sacrificium de se aliquid esse certi finitique valoris, quam virtute sua si suscipiens obex non semper exercet, sed nihilominus pensandas etiam esse offerentium deuotiones secundum quas sacrificium creatur: haud tamen secundum totam proportionem illarum, vt explicatum est. Circa hanc autem deuotionem dubium restat, vt non solum coefficientiis offerentium, verum & eorum, pro quibus offertur, sit æstimanda deuotio.

Nam D. Tho. loco citato prius, non loquitur nisi de affectu offerentis, quod exemplo euangelicæ viduæ declarat: & in 4. sententiarum, dist. 12. q. 2. art. 2. ait hoc sacrificium poenam tollere in toto vel in parte, secundum mensuram poenæ debite ex deuotione qua sacramentum offertur. Nihilominus eodem loco 3. par. q. 79. statim videtur subiungere, quod est satisfactorium illis pro quibus offertur, secundum quantitatem suæ deuotionis: idemque repetit art. 7. in solutione secundi: & in 4. sententiarum, dist. 43. q. 2. art. primo. Ab vtraque verò parte extant argumenta, nam quod pensanda sit illorum deuotio pro quibus offertur, argumentum est, quod quemadmodum natura, verbi gratia, ignis quo

materia aptiorem nascitur, eo efficacius formam producit: & in republica dignotibus cum maiora conferuntur beneficia: ita intentio Christi ac subinde ecclesie sue esse videtur, vt paratioribus benignius sacrificium hoc rem suam conferat. Quare Augustinus ad Romanum: Quis offerat corpus Christi nisi pro eis, qui sunt membra Christi? Nihilominus verè à parte negatiua stat argumentum, quod dum quis priuam equalia ieiunia, aut æquales elemosinas in satisfactionem applicat duobus amicis, bonitate disparibus, æquè illis prodest. Vnde non in pra videtur collectio, quod dum sacrificium quod sua ipsius ratione æquale est, pro pluribus offertur, licet illi in equalis sint probitatis, æqualiter nihilominus illis conferat. Ad horum igitur intelligentiam notandum in primis, offerentes ceteri non solum sacerdotem qui rem facit diuinam, verum & assistentes omnes atque illos qui elemosynas pro Missa pendunt, vel quomodo cunq; fauent, vt missa celebretur: licet longè præstantius (vt diximus) ac proprius sacerdotem. Ac de istis non ambigitur quin eorum deuotio in causa sit percipiendi maiores fructus. Etenim cum verè sit offerentes, inde valor ipse sacrificij extensius augetur. Et forsitan vbi ait sanctus Thomas deuotionem illorum, pro quibus offertur, augere sacrificij fructum, id de deuotione sentit eorum, qui Missam celebrari faciunt, quandoquidem actualem afferunt deuotionem, & sunt, veluti offerentes. Quare de circumstantibus peculiariter habetur in Canone. Quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio. Quasi illi actu ad sacramentum sint affecti: atque adeò Deus cui eorum sunt deuotiones notè, secundum earum mensuram tribuat vni cuique. Alij verò sunt, qui actualem deuotionem nunquam habuerunt ad hoc indiuiduum sacrificium, quod hodie in hac Basilica celebratur: vt pueri ante vsum rationis, & alij Christi fideles qui hoc nunquam cogitarunt: pro quibus nihilominus ecclesia offert, vt quam primum dicatur sumus. Et isti non dicuntur offerentes, nisi quòdam fortè generalissimo modo per modum habitus, quatenus membra sunt corporis ecclesie que offert. De istis ergo nulla potè esse absurditas, de iust. & iure. Ff f tas,

August.

Qui sacrificio intersunt & elemosynas pro eo pendunt, offerentes ceteri sunt.

Solutio dubitacionis, pposita.

Ad primū arg.

Ad secundū.

Dubium S. Tho.

tas, censere, quod omnes aequales percipiant portiones sacrificii, licet inaequali viget charitate; nam cum nihil profus vel egerint vel cogitarint circa hoc individuum sacrificium, appare: nihil eis obtingere, praeter nudam portionem, quae illis ex opere operato provenit: veluti de gratia baptismali certum est, quae infantibus ante usum rationis confertur. Qui autem aliter sentierint, suam sequantur iudicium. Quae propter argumenta utrinque facta arbitrio eligentium relinquuntur solvenda. Tertium autem argumentum omnium maximum est, quae contrariae sententiae praerogativa sunt. Ecclesia namque pro multis offert, primum in communi pro pace & regimine ecclesiae, secundum illud canonicis: Pro ecclesia sancta Catholica, quam pacificare, &c. Mox pro Papa, pro antistite, pro Rege, & pro circumstantibus, qui pro se & suis offerunt. Neque sola orationes pro illis offeruntur, verum & satisfactio ipsa sacramenti; nam subditur: Pro redemptione animarum suarum. Deinde pro animabus quae igne purgatorio detinentur. Cum ergo ecclesiae sacrificium pro tot offerat, non est vero simile, ut minus idcirco satisfactionis singulis obveniat. Alioqui vix minima particula quemque contingeret. Quod si dicas ecclesiam sic offerre pro multis, ut nihilominus singuli nanciscantur, secus autem sacerdos in singulis applicationibus, haec discriminis ratio desideratur. Respondetur ergo: nullatenus hac parte ecclesiam a sacerdote discriminari: quippe qui, ceu eiusdem ecclesiae minister sacrum conficiat atque offerat. Sed est ex superioribus colligendum, sacrificio Missae nudè considerato, hoc est, ut actionem dicit sacerdotis, cum sua intentione faciendi quod Christus instituit, respondere ex opere operato certam satisfactionis quantitatem sicut ceteris sacramentis, gratiam verbi gratia ut decem, nam arbitrari esse amplam. Quae quidem secundum ecclesiam institutum applicatur. Ecclesia igitur ipsa certam illius portionem illis, qui in canone nominantur, distribuit, licet illam non nominet; alteram vero relinquit singulae intentioni sacerdotis secundum suam peculiarem oblationem applicandam. Ex illa ergo portione ecclesiae una particula proutitori simul corpori mystico, alia

Papae, alia Antistiti, alia Regi, &c. & quae quis minima in quolibet sacrificio vacuillet obtingat, tamen secundum ingeniosissimum sacrificiorum numerum, quae quotidie in tota ecclesia offeruntur, ditissimus congeritur cumulus. Praeterea quod singularis memoria singulorum, quae in praerogationibus habetur, per multum eis confert. Portio ergo, quae sacerdoti relinquatur, perinde atque altera ecclesiae, quo pluribus applicatur, minus singulis sufficit. Et si pro se certam, semper illam habet applicandi. An vero alia ratione plures pro una Missa elemosinas recipere queat, siue parochus sit, siue vagus sacerdos, illius quantitate proxima videbitur. At quia dicere de illa exceptum est, pro quibus sacrificium offertur, nomine ecclesiae ad quam primò refertur oblatio, comprehenduntur etiam paruuli ante usum rationis sacro fonte extincti: nam est in satisfactionem poenitentiae, quam nullam debent oblatio non sit necessaria, referre tanquam ad solarium vivorum & ad representandum mysticum Christi corpus eiusque redemptionem, quae ad illos vique promanavit. Verumtamen quamvis eadem ecclesia generalitate selecti & quoque criminosi Christiani continentur, nulli tamen charitate carentes participes eiusdem sacrificii sunt, quatenus satisfactorium est, nam satisfactio remissionem praerogit culpae. Vide ad Renatum Augustinum: Quis offerat corpus Christi nisi pro eis, qui sunt membra Christi? ut certe de vivis membris loquitur. Nihil tamen obstat quo minus pro illis qui haeretici non sunt nec legitime excommunicati, orationes inibi fiat. Ea propter error esset Capellaniam instituisse aut Missas pro infidelibus, qui quidem casus ad me de quo responderem, attulit; nam instituisse Missas, est instituisse, ut sacrificium pro illis offeratur, atque adeo eius applicetur eis satisfactio, quod nefas esset. Nihil tamen veteris instituisse, ut oratio in Missa pro eorum conversione fundatur. Pro excommunicatis autem & haereticis orari non potest, si vere sunt excommunicati. In die autem Parasceves ex dispensatione ecclesiae, quae illos excommunicavit oratur pro haereticis. Offerunt etiam sacrificium pro illis, ut diximus, defunctis qui loco

Ad rertiu arg

SOTO
de Iustitia
Legibus
DIE
13

purgatorij ignis deputati sunt: non quod ecclesia homines intelligatur, utpote eius gremio & iurisdictione non comprehenduntur, sed forsan illo verbo canonis, vna cum animabus uiuentium designantur: ubi legitur, Pro redemptione animarum suarum. Etenim ubi habetur: circumstantes pro suis offerre: etiam includuntur sui defuncti. Quidquid autem de illo verbo sit, postea exprimitur in secundo momento, ubi precatio pro illis fundatur, qui cum signo fidei in somno pacis dormierunt. Nam eius per modum orationis dicitur. Vt indulgeas deprecamur, subintelligitur tamen acceptando sacrificij huius satisfactionem. Vnde Augustinus in libro de agenda cura pro mortuis. Non parua est, inquit, vniuersæ ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret auctoritas, vti in precibus sacerdotis, quæ Domino Deo ad eius altare funduntur, locum etiam suum habeat commendatio mortuorum. Quæ quidem consuetudo, vt Damascenus in quodam sermone de suffragijs mortuorum, refert, ab Apostolis emanauit. Ait quippe discipulis; Saluatoris & sacerdos Apostolos, tremendis & vniuersis mysterijs memoriam fieri eorum, qui fideliter dormierunt, sanxisset. Id quod & ultimo capite ecclesiæ Hierarchie Dionysius refert. At ne nihil ad questionem attineat immotum relinquamus, dubium hic restat postremum de intellectu verbi Augu. in eodem libro de agenda cura pro mortuis, & in Enchiridion, quod Gravianus in 3. questione 2. cano. Non estimemus, & canon. Tempus relatum dicit. Ait enim tam sacrificium altaris, quam reliqua suffragia pro defunctis oblata eis prodesse, qui cum viuerent hoc sibi uel possent prodesse meruerunt. Et rationem dubitandi solus Caietan. offert in suo opusculo viginti vnus. quæstionum, quæstio quinta ubi generale hoc verbum Augustini speciatim sic contrahit, vt nemi defunctorum in purgatorio existentium, sacrificia, suffragia aut indulgentias quidquam prodesse censent: nisi in hac vita deuotionem ad ecclesiæ claus & indulgentias habuerint, aut sollicitudinem ad satisfaciendum pro peccatis, aut studium ad suffragandum defunctis, aut quid simile. Saltem specialia sacrificia pro eis oblata ait nihil eos iuuare. At profectio, quamuis mercede viro. doctissimo & mihi colen-

dissimo tota ista questione obuiam prodire, tamen quia neque hoc creditur, ad pietatem eorum qui in defunctos benefici sunt, quidquam conferat, non mihi videtur hic debuisse tacere. Enimvero cum hoc neque ex euangelio neque ex vilo ecclesiæ decreto colligatur, quin verò contrarium, sanè cum ecclesiæ pro omnibus qui in charitate sunt indiscriminatim offerat & indulgentias conferat, non erat sic facile asserendum in eorum præiudicium, qui pie in Christo dormierunt. Canonis enim oblatio nullum excipit, sed generaliter ait: Memento famulorum, famularumque tuarum, qui nos præcesserunt cū signo fidei, & dormiunt in somno pacis. Et illico: His & omnibus in Christo quiescentibus. Quod si huius omnes sacrificij participes sunt, non est, cur non & vniuersis priuata suffragia optulentur. Secundo. Quicumque est in charitate, eo ipso quod amicus Dei est, vt satisfacere pro se potest, sic & ius habet vt quicumque iustorum, sibi quæcumque applicet, si voluerit, satisfactionem. Quare supra Augu. pro omnibus Christi membris, nempe viuis, asseruit sacrificium offerri. Vnde quod locis citatis ait, videlicet illis defunctis prodesse suffragia, qui dum viuerent, vt prodesse sibi possunt meruerunt, ipse statim planè exponit: vt est videre apud Magistrum in 2. dist. 45. eos siquidem omnes docet id meruisse, qui in fide per charitatem operantur; atque ad eam in eorum iustis & sanguinis Christi defuncti sunt. Quocirca quamuis quispiam neque ad indulgentias neque ad defunctos affectionem habuerit neque ad satisfaciendum diligentiam, si tamen in charitate Dei decesserit, non est cur vindex vtriusque eius iustitia, vt ait Caietanus, obster quominus per sacrificia eis, perque suffragia & indulgentias forè valeamus opem. Et quò rem suprema ratio ne concludamus, Christus dominus suum ipsius sacrificium, nempe passionem omnibus fide præditis per charitatem operante efficaciter applicat: ergo & altaris oblatio, & perinde quodcumque, seu commune seu speciale suffragium sibi placet eis applicari. Quare illa Caietani distinctio, quòd defunctum capacem esse alienæ satisfactionis sibi applicatæ, non ad meritum essentialè, sed ad accidentalium attineat, puta vt defunctus ad illa supradicta

Augul.

Dionysius. Dubiu.

Solutio Caiet.

Prima ratio in Caiet.

Secunda.

Solutio dubij.

Magister Senten.

Postrema 10.

ta affectus fuerit, nullas profertur funda-
menti radices.

QVÆSTIO III.

DE OBLATIONIBVS ET
Primitijs.

S. Thom. 2. 2. quæst. 86.

ARTICVLVS I.

Utrum homines de necessitate precepti ad
oblationes teneantur.

Offertorium de sacrosan-
cto sacrificio, quod oblatio
num omnium Christiana
familie apicem obtinet, su-
perest, ut haec q. de oblatio-
nibus & primitijs, subsequenti verò de decimis, que ad eiusdem sacrificij celebritate suppeditantur, mentionem subdamus. Pri-
mo ergo de oblationibus, queritur, utrum
sint de necessitate precepti. Arguitur enim
negatiue: Oblationes vetusta legis, inter ce-
rimonialia precepta connumerantur.
Nam Exod. 23. ad modum & formam cele-
brandi ceremonialia festiuitates, adhibe-
tur. Non apparebis in conspectu meo vacuus.
Ceremonialia verò cuncta per euangeli-
um cessauerunt: ergo Christiani ad obla-
tiones non coguntur. Id quod Christus Mat-
th. 23. designare videtur, dicens, si offers ma-
nus tuas ante altare, quasi offerentium ar-
bitrio id reliqueris. Secundo arguitur. Qui
cunque ius aliquod, ecclesia debet, si non
soluat, potest sacramentorum subtractio-
ne ad id cogi: acerbum autem esset tenuè
si oblationem soluere, sacramenta ecclesia-
stica denegare iuxta canonem illum sextae
Synodi, c. 1. Nul us qui faciam commu-
nionem dispensat, a percipiente gratiam,
aliquid exigat, nisi verò exegerit, depona-
tur: ergo ad oblationes ex vi precepti nul-
lus tenetur. In contrarium est illud Greg.
7. de consec. distin. 1. Omnis Christianus
procure ad Missarum solemniam, aliquid
Deo offerre, & ducere ad memoriam quod
Deus per Moysen dixit. Non apparebis in
conspectu meo vacuus.
In prologo q. presentis notanda est
nominis significatio. Enimuerò oblatio-

1. Argu.

Secundum.

Greg. 7.

Quid
nomen
oblatio
dignet.

nis verbum actiones omnes suo significo-
tu ambigunt, quibus res quaecunq; ad diuinum
cultu exhibentur. Quo fit, ut oblatio latius
sit patentior q; vox quam sacrificij. Quid
enim sacrificium est, censetur oblatio
haud (amen consequentia recurre. Etenim
cum aliquid offeritur, quod integrum est
permaniturum, hoc est, quod sacrificio ip-
so non infunditur, nec o'ra illud aliqua
ceremonia, sed ecclesie offeritur, sine in-
bricam, siue in ministros cedat, oblatio
quidem est, ut si numos, vel cereos offerat,
ut in exequijs panem, aut vinum, aut foris
predicari. Sacrificium autem, ut diximus, non
est nisi oblatio rei, quae immolatur: ut ani-
malia olim, & nunc sacrificium altaris. De
primitijs namq; deq; decimis quomodo
ab his differant, suo loco dicemus. Vnde
Exod. 29. Offeres totum arietem in incen-
su super altare. Et sequitur. Oblatio est do-
mino odor suauissimus victimæ Dei. Et
Leuit. 2. Atia cum obtulerit oblationem sa-
crificij Deo, simul erit eius oblatio. His sup-
positus duabus ad q. conclusionibus videtur
Prior est. Oblatio naturali sua significatio-
ne vltione exhibitione designat: offerre
enim est vltio munus quodpiam donare.
Quo fit, ut res per se, si nude penetur, opus
sit supererogationis: ad cultum religiosum
attinens: quippe qua, ut supra diximus, ob-
ditio in subiectio nemq; Deo proficitur.
Vnde Exod. 25. Loquere filiis Israel, ut tel-
lar mibi primicias: ab o' hoie qui offerit vlti-
troneus, accipietis eas. Posterior conclusio.
Oblationes quadruplici de causa subpre-
ceptum cadere possunt. Primo quidem ex
precedenti conuentione, ut dum ecclesia
fundum aliquem cui conferret tenentia pello-
ne, istarum temporibus reserenda. Quae
dem padio colus rationem induit. Secundo
propter precedentem deputacionem qua
res donatione, vel pollicitatione, aut testa-
menti legatione debetur. Tertio, quod ad
rem propinquius accedit, p' ecclesia ne-
cessitate, nempe si aliunde ministris aliis
tatiq; non possent. Quarto propter conue-
tionem, quae in iustantiis, ut si consue-
tum est certis solemnitatibus hoc aut il-
lud offerri. Quamuis non nunquam his
postremis duobus casibus oblationis quan-
titas relinquatur vouentis libertati. Cir-
ca posteriorem conclusionem, quoniam
prior planissima est, non nulla existunt, li-
cet exigua adnotameta. Prætermissio enim
prioris

SOTO
de iure
legibus
III
13